

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА РОЗВИТОК ДИТИНИ

Інформаційна епоха диктує свої закони і висуває свої вимоги. ЗМІ супроводжують життя не тільки дорослих, а й дітей. Телевізор, комп'ютер, відео давно і міцно ввійшли у життя дитини, починаючи з перших років їх існування. У багатьох сім'ях, як тільки дитина навчиться сидіти, її саджають перед екраном, що заміняє живе спілкування з близькими, бабусині казки, мамині колискові, татові потішки. Сидіння перед екраном цілком усіх улаштовує, а особливо батьків: малюк не плаче, нічого не просить, не бешкетує, безпечно поводить себе і в той же час отримує враження дізнається щось нове. Купляючи малюкові відеокасети, диски, комп'ютерні ігри, батьки, безумовно, піклуються про його розвиток і намагаються зайняти його цікавою справою. Але якщо дорослі не братимуть активної участі у спільному перегляді телепередач і комп'ютерних іграх, це може призвести до сумних наслідків, і не тільки для здоров'я дитини (про порушення зору, осанки, дефіцит рухів сказано багато), але і для її психічного розвитку.

Один із найнегативніших наслідків такого «телевізійного та комп'ютерного» життя є вплив на розвиток дитини. В останні роки батьки, педагоги все частіше згадують про цю проблему: діти пізніше починають говорити, мало і погано розмовляють, їх мовлення бідне і примітивне.

Здається, що дитина сидить біля екрану, постійно чує мовлення і зайнята достатньо цікавою справою. Але мовлення – це не повторення чужих слів та їх запам'ятовування. Опанування мовлення в ранньому віці відбувається в живому спілкуванні, коли малюк не тільки слухає, але й відповідає на спілкування, при цьому беручи участь у розмові своїми рухами, думками і почуттями. Отже, відбувається пасивний інтелектуальний, фізичний та емоційний розвиток. Інформація подається в готовому вигляді, вона не потребує уяви і аналізу. Більшість батьків помічають, що діти не хочуть, щоб їм читали книжки, і самі ж вони втрачають інтерес до книжки, вони виявляють бажання переглядати мультики на відео. У результаті не відбувається обговорення побаченого, у дитини не розвивається бажання самостійно навчитись читати. Згодом це дуже негативно дасться взнаки під час вступу дитини до школи.

Не можна не забувати про особливу чуттєвість дітей і здатність дитячої психіки до навіювання.

Почуття страху, небезпеки виникають у дитини після перегляду кадрів із насиллям, війною, убивством. Дорослий може не помітити змін у поведінці дитини, але страхітливі образи та звуки можуть хвилювати її у вигляді снів, підвищеної тривожності чи невротичних симптомів.

Потрібно також звернути увагу на ефект звички агресивної поведінки. Постійний перегляд сцен насилля притупляє емоційні почуття дітей, вони звикають до жорстокості, черствіють до людського болю. Якщо через кожні 15 хв на екрані транслюється насилля, то через певний час дитина починає сприймати це як норму. Деякі психологи вважають, що на цьому етапі починає формуватись сценарій агресивної поведінки. Потрапляючи у соціум, дитина пригадує той спосіб агресії, яку вона спостерігала на екрані, і починає діяти так само.

Щорічно у навчальних закладах нашого міста, проводиться моніторингове дослідження щодо визначення актуальності проблеми насильства та проявів жорстокості серед учнівської молоді, де можна чітко прослідкувати за тим, де учні спостерігають прояви насильства і жорстокого поводження.

Найбільші показники серед ЗМІ, і в мережі Інтернет.

Наприкінці зупинимось на впливі реклами на психіку дитини. У дитини дошкільного віку психіка особливо вразлива до яскравих образів, їх швидкої зміни, мерехтіння тощо. Однак, постійний перегляд реклами формує у дитини психологічну залежність, що виникає в результаті штучного стимулювання та збудливості нервової системи. Ефект мерехтіння відеокадрів може призвести до дисгармонії мозкових ритмів, їх збою.

Не секрет, що комп'ютер наприкінці ХХ ст. — на початку ХХІ ст. став для дітей найулюбленішою іграшкою, радником, навіть другом.

Комп'ютерні ігри захоплюють увагу дітей, приваблюють їх динамічними сюжетами, дають їм змогу жити гострими почуттями. Не секрет, що дедалі більше дітей просиджують за комп'ютером увесь час, забуваючи про радість спілкування з рідними, друзями, залишаючись наодинці з собою, не замислюючись ані про цінності життя, ані про своє майбутнє.

Можливі небажані наслідки взаємодії дитини з комп'ютером слід ураховувати з самого початку її ознайомлення з комп'ютером. По можливості батьки повинні влаштовувати ознайомлення дитини з комп'ютером під керівництвом фахівця, який має бути обізнаний із негативними наслідками взаємодії з електронними засобами (зокрема, із комп'ютерною залежністю). Добре, коли батьки мають уявлення про те, що користування комп'ютером є оманливим і призводить до надмірного перевантаження.

Противагою надмірному захопленню комп'ютерними іграми і розвиток у дитини самоконтролю.

Зрозуміло, що цьому має передувати роз'яснювальна робота про шкідливість надмірного захоплення

комп'ютером, про те, що віртуальна реальність — це не життя, це лише паралельний, але не головний процес, і тому дозовані комп'ютерні розваги потрібно поєднувати з реальними активними діями — заняттям спортом, фізичними вправами, рухливими іграми на повітрі, спілкуванням із рідними, друзями, заняттям мистецькою діяльністю (співами, танцями, малюванням, ліпленням тощо). Під час комп'ютерного дозвілля варто звертати увагу на інформаційні системи та розвивальні ігри, а не на ігри, що засновані на емоційному збудженні (автоперегони, зоряні війни, стрілялки тощо). Дуже корисно використовувати творчі завдання: малювання за допомогою комп'ютерних програм, заняття фотографією, літературна діяльність, робота з пізнавальними системами.

Батьки повинні цікавитись тим, як їх діти користуються комп'ютером, контролювати зміст ігор та програм, допомагати та підбадьорювати, коли дитина виконує нові та нестандартні завдання, обговорювати комп'ютерну рекламу та агресивні ігри (це сформує розуміння того, що є для них корисним та шкідливим). Найголовніше, що потрібно пам'ятати: дитина в подальшому повинна почуватися господарем комп'ютера, а не навпаки.

Згадане вище не означає потребу виключити з життя дітей ЗМІ. Це неможливо та й несуттєво. Адже існує багато телепередач та комп'ютерних ігор, що є енциклопедією моральності та знань про навколишній світ. Але підключати дітей до такої інформаційної техніки можна тільки тоді, коли вони готові використовувати її за призначенням, коли вона стане для них засобом отримання потрібної інформації, а не повновладним господарем їхніх душ.

Поради батькам

- Не піддавайтесь спокусі полегшити собі життя, посадивши малюка перед телевізором, а самим зайнятися справами. Пам'ятайте, що психіка дитини формується тільки у спільній діяльності з дорослим.
- Чітко регламентуйте перегляд дитиною телепрограм, роботи за комп'ютером. Максимальна кількість часу біля екрану не повинна перевищувати від 15-20 хвилин до 1 години на день (біля комп'ютера — не більше ніж 12 хвилин) для старших дошкільнят.
- Намагайтесь не дозволяти дитині переглядати рекламу, а також художні фільми, що орієнтовані на дорослу аудиторію.
- Намагайтесь стежити за змістовністю та художністю дитячих програм, щоб виключити низькопробну відео- і телепродукцію.
- Обговорюйте з дитиною сюжети переглянутих фільмів, використаних комп'ютерних ігор. Важливо зрозуміти, що дитина думає, від чуває, як вона вчинила б у тій чи іншій ситуації. Навчіть дитину аналізувати, оцінювати вчинки і розуміти почуття інших людей.
- Після обговорення можна запропонувати малюкові намалювати героїв фільму, гри чи зліпити їх із пластиліну тощо. При цьому важливо звернути увагу на зображення емоцій героїв.
- Для дітей молодшого шкільного віку можна організувати гру «Режисери-мультиплікатори»: придумати і намалювати серію малюнків для нового фільму або продовжити улюблений фільм або гру. Таким чином, пам'ятаючи про значну роль ЗМІ у житті кожної людини, ми повинні пам'ятати про ту відповідальність, що покладена на дорослих: зробити все можливе, щоб не допустити негативного впливу інформаційного потоку на психіку дитини.